

Allemaal naar Shqipëri

Albanië is hot, hip & happening. In de paar uur nadat ik de grens ben overgestoken tel ik al meer motorreizigers dan in alle afgelopen weken in Griekenland bij elkaar. We tuimelen door haarspeldbochten, scheren langs afgronden, oude Mercedesen en vrachtwagens, vrij als de vogeltjes in de blauwe lucht boven ons. Het is alsof motorfora op internet massaal oproepen: 'Allemaal naar Albanië!'

OVER DE GRENS?

Vanwege het coronavirus is het mogelijk dat je nog niet kunt toeren in Albanië.

Op anwb.nl/vakantie/reiswijzer lees je welke landen en/of regio's hun grenzen weer hebben opgesteld voor reizigers.

Iedere zichzelf respecterende Albanese familie lijkt buiten een oude Mercedes ook een eigen benzinepomp te hebben. Pit Stop, Islamaj, Kastrati... de benzinemerken staan net zo prominent in beeld als tot 1989 de streng-communistische leuzen op rode banieren. Dat weet ik alleen van foto's, want op m'n eigen houtje, op m'n eigen motor ben ik er in die tijd nooit geweest. Brieven werden niet beantwoord, telefoons op de haak gegooid in de ambassade in Parijs (131 Rue de la Pompe, ik weet het nóg!). Grenswachters van voormalig Joegoslavië wilden mij niet eens uitstempelen en doorlaten. Albanië zat op slot en was juist daarom zo aantrekkelijk. Groot was de euforie toen ik in de jaren 90 eindelijk dit Beloofde Land op mijn motor kon ontdekken. Albanië heeft nog steeds die mysterieuze aantrekkingskracht op mij. En kennelijk ook op hordes motorrijders uit Noordwest-Europa.

WALHALLA VOOR OFFROAD-RIJDERS

In Gjirokaster vraag ik de weg aan een motoragent. Hij gaat me op z'n Moto Guzzi voor over steile kinderkopstraatjes naar de oude binnenstad op de bergwand ligt.

'Wat vind je van Albanië,' wil hij weten.

'Het land is zo mooi, de mensen zijn zo vriendelijk. Heel anders dan die verhalen in de media over struikrovers en bandieten.'

'Onze criminelen zijn allemaal vertrokken,' lacht de agent. 'Die zitten allemaal bij jullie in Noord-Europa!'

De mooiste stad van Albanië zou Gjirokaster zijn. Huizen en straten zijn uit grijze stenen opgetrokken. Die enigszins sombere, maar o zo schilderachtige eenheid prijkt op de UNESCO-lijst van Werelderfgoed. En daarboven prijken de muren van het Argjirokasteel. Binnen de stenen gewelven daarvan staat allerlei wapentuig tentoongesteld. Het kasteel wordt ook gebruikt voor culturele activiteiten. Gjirokaster heeft alles om heel snel door toeristen te worden overlopen. Allemaal naar Albanië dus, nu het er nog leuk is.

In Muzinë gaat de SH-78 verder als de 'Oude weg naar Delvina', linksaf voert de al even bochtige SH-99, van nieuw asfalt voorzien, naar de kust. Dat is het mooie van Albanië: er liggen fonkelnieuwe asfaltwegen, maar die zijn over andere tracés getrokken dan de oude wegen, die van een erbarmelijke kwaliteit zijn. Het zijn wegen die je verder in Europa tevergeefs zoekt. Die decennialang verwaarloosde pistes zijn een

1

2

3

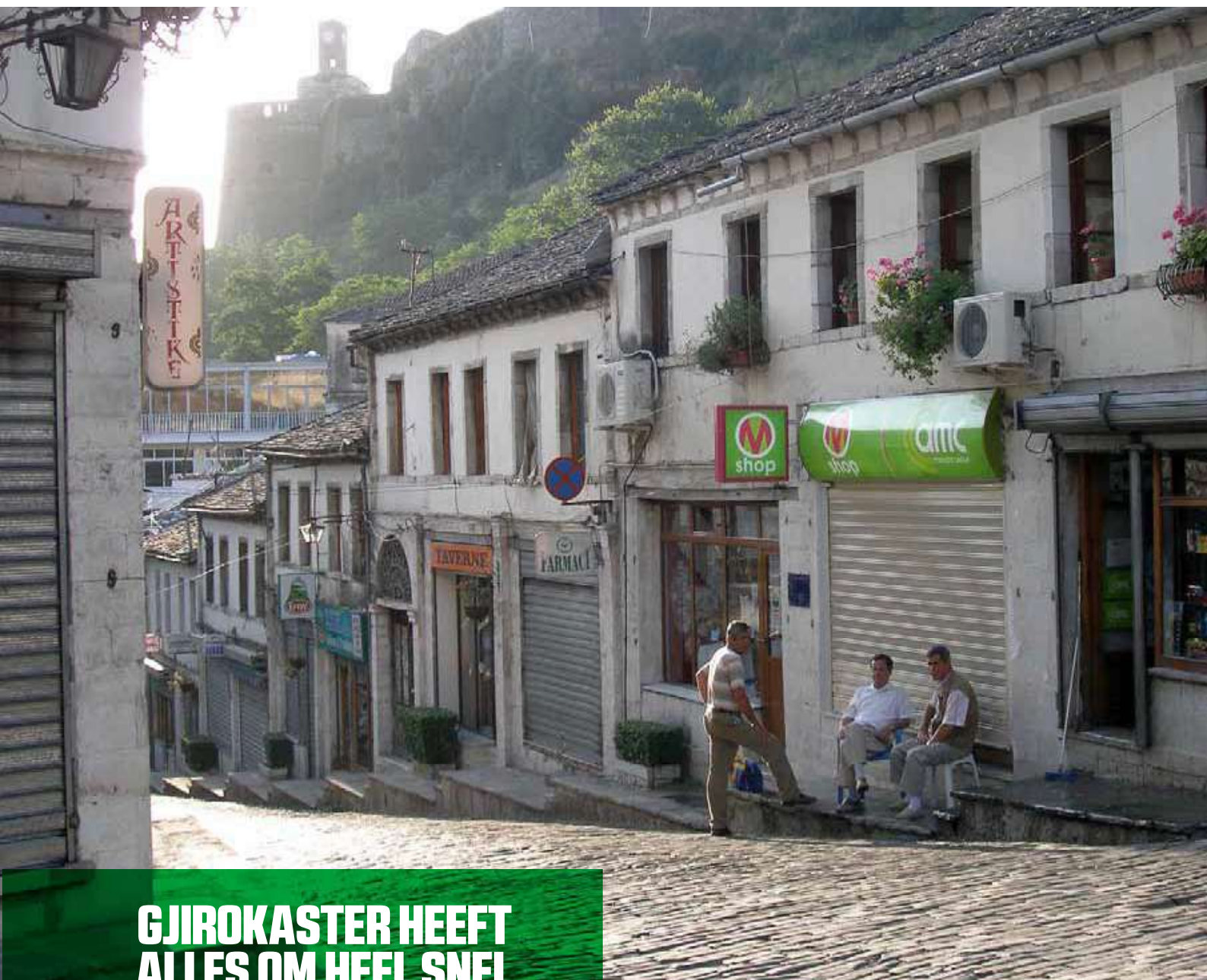

4

ON THE ROAD

De republiek Albanië (officieel: Republika e Shqipërisë, kortweg Shqiperi) is met 28.748 km² kleiner dan zowel België als Nederland. Het bestaat voor zo'n 70% uit bergen. Alleen de westelijke kustvlakte is makkelijk toegankelijk. De berggebieden raken langzaam uit hun isolement dankzij de aanleg van nieuwe (asfalt)wegen. In onze ogen is het verkeer in Zuid-Europa vaak chaotisch en nemen chauffeurs het niet al te nauw met verkeersregels. Extra oplettendheid en een defensieve rijstijl zijn daar van levensbelang. Ook en juist in de meest afgelegen gebieden van Albanië schieten restaurants, eettentjes, hotels, pensions en B&B's als paddenstoelen uit de grond. Vaak komt het daarbij aan op improvisatietalent, zowel bij gastgever als reiziger. Wacht niet tot het einde van de dag met het zoeken naar een geschikt overnachtingsadres.

- 1 Het isolement van de bergen in Noord-Albanië is nog niet opgeheven.
- 2 Ottomaanse bezetters lieten buiten hun godsdienst ook fraaie bruggen achter.
- 3 Niemand heeft haast.
- 4 Het voedsel is vers en onbespoten.

GJIROKASTER HEEFT ALLES OM HEEL SNEL DOOR TOERISTEN TE WORDEN OVERLOPEN.

walhalla voor allroad- en offroadrijders. En blijft dat zolang Brussel zich er niet mee bemoeit en zolang het oude Albanese gastrecht dat nog mogelijk maakt.

STRANDEN MET ROBINSON CRUSOË-SFEER

Ik blijf op het asfalt, Mesopotam pik ik ook nog even mee, maar dan is het sprookje van duizend-en-één-bochten voorbij. Saranda is Ibiza van Hell. De kustplaats is een schok na het ongerepte binnenland. Nergens anders zag ik zo veel bouwwoede samengebald. Alles draait om toerisme. De oevers van de baai zijn volgebouwd, op de heuvels staan de skeletten van flatgebouwen in wording, nog hogerop worden stukken grond bouwrijp gemaakt. Maar verderop is de kust zo ongerept als nergens anders in Zuid-Europa. Bij Borsh, Qeparo, Himarë en Dhërmi

ademen de stranden nog een authentieke Robinson Crusoe-sfeer uit. Tussen de éénmansbunkertjes uit de paranoïde Stalinistische periode staan nu eenvoudige strandtentjes. Op rode vlaggetjes prijkt nu het Coca Cola-logo in plaats van de hamer en sikkel.

Ik volg de Albanese Riviera over een weg met spectaculaire bochten en panorama's. Een oud bunkercomplex in een van de haarspeldbochten biedt nog uitzicht op de kale, grijze bergen die ten zuiden van de Llogara-pas in de blauwe zee glijden. Aan de noordkant van de pas liggen groene mediterrane bossen. In Orikum volg ik mijn instinct, buig een zijweggetje in en stuit achter een zandpad op het Blue Paradise-hotelletje direct aan strand en zee. Op de stoep staan twee GS'en met Duitse nummerplaten. Ik maak kennis met Ildiko en Karsten op een voor motorrijders ongewone manier, want dobberend in zee en niet tussen benzinedampen van een tankstation of koffiedampen van een wegrestaurant. De golven wiegen ons bij elkaar, een gezamenlijk avondmaal rondt de kennismaking af.

De komende dagen voegt mijn GS 1100-met gele-kaasplank-plaat zich bij de 1200 Adventures met nummerplaten uit de buurt van Keulen. Ja, Hun Eifel is mooi. Maar dit Albanië is wel even andere koek! Het natuurschoon is overdonderend en het rijden in deze voormalige Stalinistische goelag een uitdaging. Tot 1990 was autobezit verboden en

DE FRESCO'S VAN RIDDERS EN VELDSLAGEN DOEN MIJ DENKEN AAN DE STRIPS VAN PRINS VALIANT.

nog steeds lijkt het weggedrag meer op plezier maken op de kermis dan op gedisciplineerd rijden tussen de lijnen en verkeersdrempels aan deze en gene zijde van de Neder-Duitse grens.

DE VRIJHEIDSSTRIJD VAN SKANDERBEG

Berat is net als Gjirokaster een juweel uit natuursteen, met ook weer van die verdomd steile kinderkopstraatjes die manoeuvreren en keren tot een tortuur maken. Maar wat een schoonheid! Door het isolement zijn dergelijke architectonische parels ongeschonden gebleven en buiten Saranda lijken Albanezen zich maar al te goed te realiseren dat al die buitenlanders juist op dit soort authentieke plaatsen kicken. En daarvoor graag hun met euro's en dollars gevulde creditcards trekken. Ook in Krujë wrijven herbergiers en bazaarhandelaren zich tevreden in de handen.

Krujë is heel toeristenvriendelijk van burcht en museum voorzien. Dat museum werd gebouwd door Enver Hoxha, de Stalinistische dictator die Albanië sinds 1944 tot zijn dood in 1985 in een ijzeren greep hield. De expositie draait om de vrijheidsstrijd van Skanderbeg, de nationale held

1

ALBLABLANIË

De Albanese taal leer je niet onderweg eventjes uit een zakwoordenboekje. Het is weliswaar een Indo-Europese taal, maar lijkt nauwelijks op de ons bekende Germaanse, Romaanse en Slavische talen. Door het gedwongen Stalinistische isolement hadden de meeste Albanezen geen contact met buitenlanders. Na de opening van de grenzen trokken tienduizenden Albanezen naar Italië en Duitstalige landen. Velen leerden snel de taal van het land waar ze, vaak illegaal, verbleven en werkten. Zo kun je onderweg in Albanië met een beetje Duits of Italiaans uit de voeten, in het zuiden van het land ook met Grieks. De jongere internetgeneratie spreekt natuurlijk Engels.

2

1 De binnenweg naar Komen heeft een groot voordeel. Als je terugrijdt, rij je 'm nóg een keer.
2 In Albanië ben je soms op gebarentaal aangewezen.

die in de 15de eeuw de Turks-Ottomaanse bezetters van Albanië bevocht. De prachtige muurschilderingen van ridders en veldslagen doen me denken aan de strips van Prins Valiant en de Rode Ridder. Hotel Tradita in Skhodra is gebouwd in de vorm van een traditionele Turkse herberg. Langs de binnenplaats staan ijzeren paarden uit alle windstreken geparkeerd, Arabische volbloeden naast Poolse Przewalskis, Italiaanse Murgeses, Duitse Rennperde en een Hollandse polderknol. De berijders verbroederen onder sterrenhemel en schotelantennes, daarbij geholpen door Albanese volksliederen, dranken en culinaire specialiteiten.

EEUWENOUE REGELS VAN DE BLOEDWRAAK

Waar rijden we allemaal heen? De Duits-Nederlandse vriendschapsvereniging kiest voor een dagtocht over de SH-25 naar Koman. Onverharde

martelpiste? Welnee: Google Maps en Garmin lopen hopeloos achter, in Albanië neemt de vooruitgang in razende vaart asfalteermachines mee op sleeptouw. Aan het einde van de slingerweg langs de Drin ligt het Komani-stuwmeer. Aangelegd in de jaren 70, zodat Albanië geen energie in het buitenland hoefde te kopen. Na een tunneltje is de weg ten einde. Alleen een veerboot verbindt Koman met Fierzë waar aan de andere kant van de onberijdbare Vervloekte Bergen de wegen naar Bajram Currie, Valbona en Kukes liggen. Maar die zijn voor een volgende keer.

Terug in Skhodra pakken we de SH-1 naar het noorden. In Koplik lokt de SH-21 richting Theth. Twaalf jaar geleden bood de gravelpiste daarheen nog een serieuze uitdaging aan de Honda Varadero, waar ik toen de gok op waagde en won. Theth is bekend vanwege het boek De Herberg met het Hoefijzer van A. den Doolaard. De roman speelt zich af in de Vervloekte Bergen rond adelaarsnesten als Theth. De bergen fascineren nog immer vanwege de heersende mores rond bloed- en eerwraak. Motorrijders die zich netjes gedragen krijgen daar niet mee te maken, die genieten volop van het gastrecht, de eeuwenoude traditie die iedere reiziger behandeld als een vorst.

3

3 Berat is ondanks de sterke kinderkopjesstraten een omweg zeker waard. 4 De SH-20 langs de Montenegrijnse grens is keurig geasfalteerd.

4

VADER DES VADERLANDS

De Willem de Zwijger van Albanië heet Gjergj Kastrioti (1405-1468), beter bekend als Skanderbeg. Geboren in Albanië werd hij als jongeling verplicht om in Istanboel een militaire opleiding te volgen. Als gevierde Ottomaanse bevelhebber keerde hij in 1443 terug naar Albanië. Daar verenigde hij de rivaliserende stammen in een strijd tegen de Ottomaanse overheerser. Na zijn dood kwam heel Albanië weer onder Ottomaans gezag. Sindsdien staat hij symbool voor het vurige onafhankelijkheidsstreven van Albanië. Zijn mausoleum in Lezhe en zijn familieburcht in Kruje zijn voor Albanezen bijzonder geëerde plaatsen. De herinnering aan Skanderbeg blijft leven door portretten op bankbiljetten en benzinepompen van het merk Kastrioti.

Bjeshkët e Nemuna, het Vervloekte Gebergte, werkt dan ook als een magneet op motorrijders. Zelfs het Stalinistische terreurregime van Enver Hoxha kon geen greep krijgen op de bewoners en de eeuwenoude regels van de bloedwraak die boven alle andere wetten staat. Tot op de dag van vandaag. De rondtrekkende lahutarë, zangers die tot in de vorige eeuw de orale historie levend hielden met hun gruwelijke klaagzangen, zijn verdwenen. Maar onder het oppervlak van moderniteit smeult nog de eeuwenoude traditie. Maar volgens het reisschema moet ik vandaag Albanië verlaten en dat lukt niet als ik ook nog naar Theth rijdt. Volgende keer maar weer, mijn BMW rijdt de afslag voorbij, een weerzien met Theth staat op de to-do-lijst net onder de Komani-ferry.

Bij Hani i Hotit ligt de grens met het huidige Montenegro. Daar stond ik ook in de jaren 80 terwijl Joegoslavische grenswachten mij de doorgang naar Albanië beletten. Voornamelijk voor mijn eigen welzijn, begrijp ik nu, want Albanese grenswachten stonden er om bekend zelfs de kleinste provocatie te antwoorden met mitrailleurvuur. Anno 2020 vormt deze grens geen belemmering meer. Maar ik neem nog geen afscheid van Albanië. De weg SH-20 langs de Montenegrijnse grens was tot een paar jaar geleden een piste die je alleen met Dakar-talent kon bedwingen. Nu kronkelt er een keurige asfaltsliert tussen de Noord-Albanese bergen door. Over ruim zestig kilometer krijgen we nog een keer alle kwaliteiten van Albanië op een presenteerblaadje aangeboden. Perfect gegoten wegdek door een spectaculaire, onontgonnen bergwereld, langs bruisende rivieren, met hier en daar sfeervolle dorpjes vol knoestige bergbewoners die het eeuwenoude gastrecht nog eerbiedigen.

Aan de Montenegrijnse grens bij Vjeternik hoop ik nog even dat de Albanese grenswachters ons terug zullen sturen. Maar dat is ijdele hoop. Met een vers stempeltje in het paspoort vervagen de Bjeshkët e Namuna, de Vervloekte Bergen van Albanië, in de spiegels van mijn BMW. □

1 Paradise Hotel 2 Kasteel van Krujë 3 Ferry naar Fierzë 4 Theth

motor.nl/route/albanië.zip

Na het invoeren van de URL wordt de route direct gedownload. Je kunt 'm terugvinden in de downloadmap op je computer.